

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikasının

Təhsil Nazirliyinin

381 nömrəli 21 08 2020-ci il

qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

**TƏSİLİ İLƏ
DÜZDÜR**

BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNİN (ƏSAS (BAZA) ALİ TİBB TƏHSİLİNİN)
İXTİSAS ÜZRƏ

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 050101- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi

BAKİ – 2020

BAKALAVRIAT SƏVİYYƏSİNİN 050101 – Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi İXTİSASI ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMI

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bakalavriat səviyyəsinin “050101-Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi” ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) “Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarlarına, eləcə də “Ali təhsilin bakalavriat (əsas (baza) ali tibb təhsili) səviyyəsi üzrə ixtisasların (proqramların) Təsnifatı”na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. Təhsil Proqramının məqsədləri aşağıdakılardır:
- İxtisas üzrə məzunun kompetensiyalarını, ixtisasın çərçivəsini, fənlər üzrə təlim və öyrənmə metodlarını, qiymətləndirmə üsullarını, təlim nəticələrini, kadr hazırlığı aparmaq üçün infrastruktura və kadr potensialına olan tələbləri, tələbənin təcrübəkeçmə, işədüzəlmə və təhsilini artırma imkanlarını müəyyənləşdirmək;
  - Tələbələrini və işəgötürənləri məzunların əldə etdiyi bilik və bacarıqlar, eləcə də təlim nəticələri bəzədə məlumatlandırmaq;
  - Təhsil Proqramı üzrə kadr hazırlığının bu proqrama uyğunluğunun qiymətləndirilməsi zamanı bu prosesə cəlb olunan ekspertləri məlumatlandırmaq.
- 1.3. Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və “050101-Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi” ixtisası üzrə bakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.4. Tələbənin 5 (beş) günlük iş rejimində həftəlik auditoriya və auditoriyadankənar ümumi yükünün həcmi 45 saatdır (xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisələri istisna olmaqla). Həftəlik auditoriya saatlarının həcmi ümumi həftəlik yükün 50%-dən çox olmamalıdır. İxtisasın xüsusiyyətindən asılı olaraq həftəlik yükün həcmi dəyişdirilə bilər.

2. Məzunun kompetensiyaları

- 2.1. *Təhsil Proqramının sonunda məzun aşağıdakı ümumi kompetensiyalara yiyələnmişdir:*
- İxtisası üzrə Azərbaycan dilində şifahi və yazılı kommunikasiya bacarıqlarına;
  - İxtisası üzrə ən azı bir xarici dildə kommunikasiya bacarıqlarına;
  - Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi, hüquqi, siyasi, mədəni, ideoloji əsasları və müasir dünyadakı yeri və roluna dair sistemli və hərtərəfli biliklərə, milli dövlətimizin perspektiv inkişafını proqnozlaşdırma qabiliyyətlərinə;
  - Milli dövlətimizin qarşılaşdığı təhdidləri və çağırışları müəyyənləşdirmə bacarıqlarına;

- İş yerində informasiya texnologiyalarından istifadə etmək qabiliyyətinə;
- Komandada iş, problemin həllinə ortaq yanaşmaya nail olmaq qabiliyyətinə;
- Yeni şəraitə uyğunlaşmaq, təşəbbüs irəli sürmək qabiliyyətinə və uğur qazanmaq iradəsinə;
- Məsələlərin həlli üçün əlavə məlumat resurslarını müəyyən etmək və seçə bilmək qabiliyyətinə;
- Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatı təhlil etmək, ümumiləşdirmək və tətbiq etmək bacarıqlarına;
- Peşəkar fəaliyyətini planlaşdırmaq və təşkil etmək, gələcək təhsilini və mövcud bacarıqlarını təkmilləşdirilmək, vaxtı idarə etmək və tapşırıqları vaxtında tamamlamaq qabiliyyətinə;
- Fəaliyyətində sosial və ekoloji məsuliyyətə, eləcə də vətəndaş şüuru və etik yanaşmaya. həmçinin keyfiyyətə üstünlük vermək bacarığına;
- Bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədilə vəziyyəti və özünü yenidən qiymətləndirmək və özünütənqid bacarığına.

2.2. Təhsil proqramının sonunda məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına yiyələnəməlidir:

- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı üzrə qazanılmış bilik, bacarıq və vərdislərə uyğun olaraq problemlərin həllində iştirak etməyə hazır olmaq bacarığına;
- Ana dilinin və bu dildə yaradılan bədii əsərlərin məzmununu mənimsətməklə dövlətçilik ideologiyasını, milli-mənəvi dəyərləri, estetik gözəlliyi qorumaq bacarığına;
- Təlim prosesini ümumi təhsilin Azərbaycan dili və ədəbiyyat fənləri üzrə dövlət standartlarının tələblərinə uyğun olaraq təşkil etmək bacarığına;
- Azərbaycan dili və ədəbiyyat dərslərində, dərsləndən vaxtlarda şagirdlərdə oxucu (mütaliə) sərişlələrini formalaşdırmaq, mənəvi-əxlaqi inkişafına nail olmaq bacarığına;
- Fənnin nəzəri və praktik səviyyədə öyrənilməsinin tərkib hissəsi olan psixoloji, pedaqoji, didaktik, kommunikativ məsələlərdən baş çıxarmaq bacarığına;
- Təhsilənlərin istedadının aşkar olunması və inkişafı ilə bağlı, habelə xüsusi qayğıya ehtiyacı olanlar üçün inklüziv təlim metodologiyasının, distant təhsil texnologiyalarından istifadə bacarığına;
- Sistem tərəkürə sahib olmaqla yanaşı, pedaqoji innovasiyaları mənimsəmək keyfiyyətinə və dəyişən pedaqoji mühitə uyğunlaşmaq bacarığına;
- Sistemləşdirilmiş linqvistik, ədəbi-nəzəri və praktik biliklərdən təlim prosesində tədqiqatçılıq vəzifələrinin müəyyənləşdirilməsi və yerinə yetirilməsi üçün istifadə etmək bacarığına;
- Təlim prosesində şagirdlərin sosiallaşdırılması, peşəyönümü proseslərini, şüurlu peşə-ixtisas seçiminə hazırlaşdırılması məqsədilə dil-ədəbiyyat fənlərinin imkanlarının reallaşdırılması bacarığına.
- Tədris etdiyi fənnə hazır biliklər toplusu kimi deyil, daimi dərk etmə prosesi kimi baxmaq, analiz və sintez etmək qabiliyyətinə.

- Təlim-tərbiyə prosesinin keyfiyyətinin təmin edilməsi üçün şagirdlərin təhsil proqramı üzrə nailiyyətlərinin, diaqnostik, cari və yekun nəticələrinin qiymətləndirilməsi üzrə işin təşkili bacarığına;
- İdraki, ünsiyyət və psixomotor fəaliyyətlər əsasında həyati bacarıqların, milli və bəşəri dəyərlərin formalaşdırılması bacarığına;
- İnnovativ təlim metodlarının tətbiqi, təhsilin məzmununun səmərəli mənimsənilməsini təmin etməklə təhsilalanın formalaşdırılması, peşəkarlığının yüksəldilməsi bacarığına;
- Təhsilalanların nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi üzrə yeni sistemlərin qurulması bacarığına;
- Səmərəli əks-əlaqənin, əməkdaşlıq şəraitinin, estetik-emosional mühitin yaradılması bacarığına;
- Şagirdlərin əməkdaşlığının, fəallıq və təşəbbüskarlığının, müstəqilliyinin, yaradıcı fəaliyyətinin təşkili, universal təlim fəaliyyətinin növlərinin aşılması bacarığına;
- Regional ədəbi-mədəni təhsil mühitinin imkanlarını aşkara çıxarmaq və dil-ədəbiyyat dərslərində istifadə etmək bacarığına;
- Təhsilalanların nailiyyətlərinin, bilik və bacarıqlarının qiymətləndirilməsi üçün şifahi və yazılı sorğular, qiymətləndirmə cədvəli, testlər və s. tərtib və istifadə etmək bacarığına.
- Zəngin mənəvi-əxlaqi keyfiyyətləri nümayiş etdirmək qabiliyyətinə;
- Öyrənlərə və həmkarlarına dostcasına yanaşmaq, onların tənqidinə hazır olmaq və fəaliyyətini tənqiddə uyğun olaraq qurmaq bacarığına;
- Yeni situasiyalara adaptasiya olunmaq, yeni ideyaları generasiya etmək qabiliyyətinə;
- Problemlə şəraitdə təşəbbüskarlıq göstərmək və məsuliyyəti öz üzərinə götürmək bacarığına.

3. Təhsil Proqramının strukturu

3.1. "050101- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı" müəllimliyi ixtisası minimum 240 (4 il) AKTS kreditindən ibarətdir. Kreditlər aşağıdakı şəkildə bölüşdürülür:

Fənlərin sayı	Fənnin adı	AKTS krediti
	Ümumi fənlər	30
MF-B 01 1	Azərbaycan tarixi <i>Bu fənn Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrinin yaranması, formalaşması və inkişafını öyrənir, müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşmasında siyasi, ideoloji, iqtisadi, mədəni amillərin rolunu təhlil və tədqiq edir. Müasir dünyada Azərbaycan dövlətinin yeri və rolu sistemli təhlil edilir.</i>	5
2	Azərbaycan dilində işgüzar və akademik kommunikasiya. <i>Bu fənn cərcivəsində tələbələrə Azərbaycan dilində təqdimat etmək, nətiqlik,</i>	4

	akademik və işgüzar yazı bacarıqlarının aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.	
HF- B023	Xarici dildə işgüzar və akademik kommunikasiya. Bu fənn çərçivəsində tələbələrə ixtisası üzrə xarici dillərdən birində təqdimat etmək, nətiqlik, akademik və işgüzar yazı, şifahi və yazılı bacarıqların aşılmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.	15
4	Seçmə fənlər (Seçmə fənlər ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilir. İxtisasın spesifikasiyasından asılı olaraq seçmə fənlərə əlavələr edilə bilər)	
HSF-B 03 4.1	Fəlsəfə	
	Sosiologiya	
	Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və hüququn əsasları	3
	Məntiq	
	Etika və estetika	
HSF- B04 4.2	Politologiya	
	İnformasiyanın idarə edilməsi	3
	Sahibkarlığın əsasları və biznesə giriş	
İxtisas fənləri		120
IPF- B-001	Pedaqogika. Bu fənn çərçivəsində pedaqogikanın nəzəri əsasları, təlim-tərbiyə nəzəriyyələri, təlimin qanunauyğunluqları, prinsipləri, metodları, vasitələri, təşkili formaları, müasir təlim texnologiyaları, məktəbin idarə olunması və ona rəhbərliyin formu və metodlarına öyrənilir.	10
6.	Psixologiya. Bu fənnin tədrisində psixologiyanın predmeti, metodları, şagirdlərin yaş və psixoloji xüsusiyyətləri, onları öyrənmək üçün psixoloji metodlar tərtib etmək, onları diaqnostik ölçüdə tədqiq etmək öyrənilir.	7
7.	Təhsildə İKT. Bu fənn İKT vasitələrindən istifadənin müasir üsul və metodlarına; hesablama texnikası bazasında fəaliyyət göstərən multimediyə texnologiyalarına, məlumatın daxil edilməsinə, toplanmasına, emalına, ötürülməsinə diqqət yetirir. Elektron tədris resursları və elektron lövhənin təlim prosesində istifadə edilməsinə, innovasiyaların idarəedilməsinə, distant təhsil, videokonfransların təşkili, aparat, program vasitələri və internetdə axtarış sistemləri ilə işləməyi diqqətlə çatdırır.	5

8.	<p>Multikulturalizmə giriş.</p> <p><i>Bu fənn multikulturalizm haqqında ümumi anlayışları, onun inkişaf mərhələlərini, bu sahədə əsas nəzəriyyələrin xüsusiyyətlərini, cəmiyyətdə mövcud olan etnik, irqi, dini və mədəni müxtəlifliklərin qorunması istiqamətində dövlətin apardığı siyasəti öyrənir. Azərbaycan Respublikasının multikulturalizm siyasətinin, sosial-mədəni proseslərin mahiyyətini, Onun xüsusiyyətlərini və bu siyasətin ölkədə uğurla həyata keçirilməsinin səbəblərini təhlil və tədqiq edir.</i></p>	3
9.	<p>Dilçiliyə giriş.</p> <p><i>Fənn çərçivəsində dilçiliyin yaranması, formalaşması tarixi öyrənilir, dünya elmləri sistemində dilçiliyin mövqeyini və kontaktlarını müəyyənləşdirir. İctimai hadisə olan dilin mahiyyəti, mənşəyi, vəzifələri, xarakterini sosial mühitdə funksiyaları müəyyənləşdirilir. Eyni zamanda cəmiyyətin inkişafının dilə təsiri, dil əlaqələri, dilin təfəkkürlə, siyasətlə, mədəniyyətlə qarşılıqlı əlaqəsini, dil normalarını dərk edir sosial həyata tətbiq edir.</i></p>	3
10.	<p>Müasir Azərbaycan dili.</p> <p><i>Müasir Azərbaycan dili fənni dilin ən kiçik vahidi olan mənalı səsələrdən, fonemlər sistemindən, fonetik hadisə və qanunlardan, vurğu, durğu, heca avazlanma və s.-dən başlamış dilin lüğət tərkibi, dilin lüğət tərkibində olan söz qrupları, Azərbaycan ədəbi dilinin semantik sistemi öyrənilir. Fənn çərçivəsində sözün quruluşu, nitq işsələrinə məxsus olan morfoloji kateqoriyalardan sintaktik əlaqələrdən, söz birləşmələrindən, söz birləşməsində və cümlədəki sözlər arasındakı sintaktik əlaqələrdən, cümlə və onun növlərindən, cümlə üzvlərinin ifadə vasitələrindən bəhs edilir.</i></p>	27
11.	<p>Azərbaycan dilinin tədrisi metodikası.</p> <p><i>Bu fənn çərçivəsində fənnin bir elm kimi formalaşması və inkişaf tarixi, tədqiqat metodları, başqa elmlərlə əlaqəsi, orta məktəbin V-XI siniflərində Azərbaycan dili təliminin məqsədi, vəzifələri, prinsipləri, məzmunu mənimsənilir, təhsil sahəsində kompleks məsələləri həll edə bilmək bacarığını formalaşdırılır. V-XI siniflərdə Azərbaycan dili üzrə təlimin təşkili formaları; metodları; vasitələri; dərsləndirici məşğələlərdə öyrənilməsi; dinləyib-anlama təlimi; danışma təlimi; oxu təlimi; yazı təlimi; dil qaydalarına dair bacarıqların mənimsədilməsi; İKT-dən düzgün istifadə, inteqrasiya, təlim strategiyaları və şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi də fənnin ümumi məzmununu təşkil edir.</i></p>	7
12.	<p>Ədəbiyyatşünaslığa giriş.</p> <p><i>Bu fənn ədəbiyyatın tərbiyəvi mahiyyətindən, ideyalılığına, mövzu və janr</i></p>	4

səciyyəsinə qədər bir genişliyi sərgiləyir. Növ və vəzlər onun ilkin nümunələri, səciyyəvi xüsusiyyətləri və s. bir prinsip olaraq əsas götürülür. Ədəbiyyat tarixi, ədəbiyyat nəzəriyyəsi, ədəbi tənqid və onun mahiyyət məsələləri diqqət mərkəzində dayanır. Bədii əsərin strukturu, süjet və kompozisiya məsələləri heca vəznə, əruz vəznə, sərbəst vəznə və s. fənnin mahiyyətini əks etdirən məsələ olaraq əsas götürülür.

Şifahi xalq ədəbiyyatı.

Bu fənn çərçivəsində xalqın zəngin şifahi yaradıcılığı haqqında bütöv təsəvvür formalaşdırılır. Söz sənətinin mənşəyi, ilkin örnəkləri, inamlar, etiqadlar, miflər, xalq mərasimləri, atalar sözü, məsəl, tapmaca, nəğmə, bayatı, əfsanə, rəvayət, nağıl, dastan, aşiq yaradıcılığı və onların çox-çox qədimlərdən daşıyıb gətirdiklərinin məqsəd və məramı haqqında bütöv bilgilər verilir. Azərbaycan folklorşünaslığının bu sahədə gördüyü gərəkli işlərin mahiyyətini aydınlaşdırılır, etnosun milli-mənəvi dəyərlərinin xalq yaradıcılığında bütün tərəfləri ilə əksini tapması təsəvvürü aşılanır.

13.

4

Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi.

Bu fənn çərçivəsində qədim dövr və orta əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatının ilkin yazılı ədəbiyyat nümunələrinin yarandığı tarixi şərait, ərəbdilli və farsdilli Azərbaycan ədəbiyyatı və onun görkəmli nümayəndələri, intibah dövrü ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin yaradıcılığında qaldırılan ideyalar və onların tərbiyəvi mahiyyətinə, ana dilində yazıb-yaratmaq ənənəsinin inkişafına öyrənilir. Həmçinin maarifçi realizm dövrü kimi xarakterizə olunan XIX əsrdə ədəbi axınların və mühtəllərin müxtəlifliyi və ciddi yeniləşmə meyillərinə, poeziyanın, nəsrin, dramaturgiyanın, publisistikanın, ədəbi tənqidin real mənzərəsi haqqında dolğun təsəvvürlərin formalaşdırılması, XX əsrdə Azərbaycan ədəbiyyatının spesifikası, ictimai-siyasi proseslərin bədii sferada hansı səviyyədə özünə yer alması, ayrı-ayrı onilliklər səviyyəsində prosesin ümumi məzmunu, repressiya mərhələsində ədəbiyyatın problemləri, ikinci dünya müharibəsi dövrü ədəbiyyat və s. məsələlər bir məqsəd olaraq sistemli aşılanır. Azərbaycan ədəbiyyatının keçib gəldiyi yolda sovet dövrünün yeri haqqında dolğun təsəvvür formalaşdırılır.

14.

22

Dünya ədəbiyyatı.

Fənn ümumilikdə dünyada söz sənətinin yarandığı andan etibarən bu sənətin bədii nümunələrini, Şərqi və Qərbi kontekstində ədəbiyyat nümayəndələrinin yaradıcılığını, onların əsərlərində irəli sürdükləri bəşəri ideyaları, zəngin

15.

10

	<i>ənənələri, bu ədəbiyyatlarda aparıcı meyilləri, ədəbiyyatlararası əlaqələri öyrənir.</i>	
16.	Ədəbiyyatın tədrisi metodikası. <i>Bu fənn ədəbiyyatın tədrisi metodikasının elmi-nəzəri məsələləri üzrə sistemli biliklər verir, yeni dərs modellərinin, müasir texnologiyaların tətbiqində təbiiqi üzrə zəruri bacarıqlar formalaşdırır, məktəbdə söz sənəti nümunələrinin kurikulumun tələblərinə uyğun olaraq mənimsədilməsi yollarını, metodikasını öyrədir.</i>	7
17.	İfadəli oxu. <i>Bu fənn tələbələrə oxu sənətinin nəzəri məsələləri mənimsədir, məktəbdə şagirdlərin ifadəli oxusunun təşkili, ifadəli oxu standartlarının reallaşdırılması üçün zəruri praktik bacarıqlar aşılır.</i>	5
18.	Mülki müdafiə və ilkin tibbi yardım. <i>Bu fənn fəvqəladə hadisələrin qarşısının alınması, onların nəticələrinin aradan qaldırılması, kütləvi qırğın silahları, nüvə silahı, nüvə silahının tətbiqi və nəticələri, nüvə silahının zədələyici amilləri, radioaktiv çirklənmə, bioloji silahlardan qorunma üsulları, karantin tədbirləri, dinc və müharibə dövrlərində əhalinin mühafizəsinin xüsusiyyətləri, fərdi mühafizə vasitələri, qəza və təbii fəlakətlər zamanı xilasetmə işlərinin təşkili və yerinə yetirilməsi qaydaları, kimyəvi silahlar tətbiq edilərkən davranış və fəaliyyət qaydaları, müxtəlif zədələnmə ocaqlarında və təbii fəlakət rayonlarında ilk tibbi yardım göstərilməsində sanitariya drujinalarının təşkil olunması haqqında məlumatlar öyrədir.</i>	6
	Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər¹ <i>Burada olan fənlər hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən fərdi qaydada müəyyən edilir və həmin ixtisasın tədris planında əksini tapır.</i>	60
	Pedaqoji internatura	30
	CƏMİ	240

¹ Bu fənlər professor-müəllim heyətinin təcrübəsi, tədqiqat infrastrukturu, yerli və beynəlxalq iş imkanları nəzərə alınaraq ali təhsil müəssisəsi tərəfindən təklif edilir. Ali təhsil müəssisəsi tərəfindən müəyyən edilən fənlər tələbələr üçün seçmə xarakteri daşımalı, eləcə də tələbələrin xarici mübadilə proqramlarında iştirakına şərait yaratmalıdır.

4. Tədris və öyrənmə

- 4.1. Tədris və öyrənmə mühiti elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələr təhsil proqramında nəzərdə tutulan təlim nəticələrini əldə edə bilsinlər.
- 4.2. Tədris və öyrənmə metodları müvafiq sənədlərdə (məsələn, müəllimin sillabusunda və s.) təsvir edilməli və ictimaiyyətə (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.) açıq olmalıdır.
- 4.3. Tədris və öyrənmə metodları innovativ təhsil təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Tədris və öyrənmə metodlarının müntəzəm şəkildə təkmilləşdirilməsi universitetin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 4.4. Təlim prosesində fərqli tədris metodlarından istifadə edilməlidir. Bu metodlar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə edilə biləcək tədris və öyrənmə metodlarına aşağıdakıları nümunə olaraq göstərmək olar:
- müəhazirə, seminarlar və praktiki tapşırıqlar;
  - təqdimatlar, müzakirələr və debatlar;
  - müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş);
  - layihələr;
  - problemlərə əsaslanan tədris;
  - sahə işləri;
  - rol oyunları;
  - hesabatlar;
  - qrup qiymətləndirməsi;
  - ekspert metodu;
  - video və audio konfrans texnologiyaları;
  - video və audio müəhazirələr;
  - distant təhsil;
  - stimulyasiyalar; və s.
- 4.5. Təhsildə nəzəriyyə və praktiki təlim arasında tarazlıq gözlənilməlidir. Əsas diqqət əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına uyğun olaraq praktiki bacarıqların gücləndirilməsinə yetirilməlidir.
- 4.6. Təhsil proqramı tələbələrin müstəqilliyini dəstəkləməli və ömürboyu təlim konsepsiyasını inkişaf etdirməlidir. Təhsil prosesinin sonunda tələbə hər hansı istiqamətdə müstəqil işləyə bilməli və təhsilini ömürboyu davam etdirməyi bacarmalıdır.

5. Qiymətləndirmə

- 5.1. Qiymətləndirmə elə təşkil olunmalıdır ki, tələbələrin gözlənilən təlim nəticələrini əldə etmələri səmərəli şəkildə ölçülə bilinsin. Bu, əldə olunan irəliləyişi monitorinq etməyə, təhsil proqramlarının nəticələrinə hansı dərəcədə nail olunduğunu qiymətləndirməyə, eləcə də tələbələrlə fikir mübadiləsinə şərait yaratmağa və təhsil proqramlarının təkmilləşdirilməsi üçün ilkin şərtlərin formalaşdırılmasına yardım etməlidir.
- 5.2. Qiymətləndirmə üsulları müvafiq sənədlərdə (məsələn, fənn proqramında, sillabusda və s.) təsvir edilməli və hamı üçün açıq (məsələn, universitetin veb sahifəsində, proqramın broşurlarında və s.) olmalıdır.
- 5.3. Qiymətləndirmə üsulları innovativ tədris təcrübələri nəzərə alınaraq davamlı şəkildə nəzərdən keçirilməli və təkmilləşdirilməlidir. Qiymətləndirmə üsullarının müntəzəm şəkildə yenilənməsi ali təhsil müəssisəsinin keyfiyyət təminatı sisteminin bir hissəsi olmalıdır.
- 5.4. Tədris prosesində fərqli qiymətləndirmə üsullarından istifadə edilməlidir. Bu üsullar tələbəyönümlü yanaşmanı və tələbələrin təlim prosesindəki fəal rol oynamasını təşviq etməlidir. İstifadə ediləcək qiymətləndirmə üsullarına nümunələr:
- yazılı tapşırıqlar;
  - bilik və bacarıqlara dair testlər, kompüter əsaslı testlər;
  - şifahi təqdimatlar;
  - sorğular;
  - açıq müzakirələr;
  - praktika hesabatları, sahə işləri hesabatları;
  - praktikada, laboratoriyada müşahidələrə əsasən bacarıqların qiymətləndirilməsi;
  - layihə işlərinə dair hesabatlar;
  - portfolionun qiymətləndirilməsi;
  - frontal sorğu;
  - qrup şəklində və özünüqiymətləndirmə; və s.
- 5.5. Təlim nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsində istifadə olunan üsullar aydın müəyyənləşdirilmiş meyarlara əsaslanmalıdır və təhsil müddətində tələbənin əldə etdiyi bilik, bacarıq və qabiliyyət səviyyəsini düzgün və etibarlı şəkildə müəyyən etməyə imkan verməlidir. Təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi zamanı müəllimlər şəffaflıq, qərəzsizlik, qarşılıqlı hörmət və humanistlik prinsiplərini rəhbər tutmalıdırlar.
- 5.6. Tələbələrə müəllimlərlə/qiymətləndiricilərlə təhsillərinin bütün aspektlərini, o cümlədən qiymətləndirmə prosesini müzakirə etmək imkanı verilməlidir. Ali təhsil müəssisəsi qiymətləndirmə prosesi, yaxud qiymətlə bağlı apelyasiya prosedurlarını müəyyən etməlidir.

- 5.7. Akademik etika təhsil prosesində önəmli yer tutur. Tələbələrə akademik dürüstlüyə riayət etmək, plagiat problemini anlamaq öyrədilir. Onlar intellektual əməyin əqli mülkiyyət hüquqları barəsində məlumatlandırılmalıdırlar.

6. Proqramın və hər bir fənnin təlim nəticələri

- 6.1. Təhsil proqramının təlim nəticələri, eləcə də hər bir fənnin təlim nəticələrinin müəyyənləşdirilməsi və hər bir fənnin sillabusunun hazırlanması ali təhsil müəssisəsinin/akademik heyətin səlahiyyətindədir.
- 6.2. Təlim nəticələri hər bir ali təhsil müəssisəsi tərəfindən Əlavə 1-dəki formaya uyğun olaraq müəyyənləşdirilir. Təlim nəticələri matrisində (Əlavə 2) fənlərlə təlim nəticələri arasındakı əlaqə əks olunmalıdır.
- 6.3. Təhsil Proqramının cəmiyyətin və əmək bazarının dəyişən ehtiyaclarına cavab verən nəzəri və praktiki məzmunu təmin etməsi məqsədilə fənlərin sillabusları müntəzəm şəkildə yenilənməlidir.

7. İnfrastruktur və kadr potensialı

- 7.1. Təhsil Proqramının tədris, öyrənmə və qiymətləndirmə prosesi ali təhsil müəssisəsinin aşağıdakı infrastruktura malik olmasını zəruri edir:
- Təhlükəsiz təhsil şəraitinə, təhsil fəaliyyəti üçün zəruri imkanlara malik binalara, maddi-texniki və tədris bazasına, təchiz olunmuş tədris kabinetlərinə və laboratoriyalara, auditoriyalara, texniki tədris vasitələrinə, kabinetlərə, yataqxanaya, su, istilik, elektrik sistemlərinə, internet xidmətlərinə, virtual muzeylərə, elektron kitabxanaya, zəngin məlumat bazasına, məlumat axtarış sistemlərinə çıxışa malik olmalıdır.
- 7.2. Ali təhsil müəssisələrinin professor-müəllim heyəti, bir qayda olaraq, elmi dərəcəyə malik olur. Digər dövlət, yaxud özəl müəssisələrdən və ya digər müvafiq təşkilatlardan gələn şəxslər də tədrisə cəlb oluna bilərlər.

8. Pedaqoji internatura

- 8.1. Pedaqoji internatura tələbənin nəzəri biliklərinin praktikada tətbiqi, eləcə də peşə bacarıqlarının gücləndirilməsi baxımından önəmlidir.
- 8.2. Pedaqoji internatura ümumi təhsil müəssisələrində (ümumi orta və tam orta ümumtəhsil məktəbləri, ümumtəhsil internat məktəbləri, inteqrasiya təlimli internat tipli təhsil müəssisələri, xüsusi məktəblər və xüsusi internat məktəbləri, sağlamhəq imkanları məhdud uşaqlar üçün xüsusi məktəblər və internat məktəbləri, xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün müəssisələr, istedadlı şagirdlər üçün məktəblər, gimnaziyalar, liseylər və digər müəssisələr) təşkil oluna bilər.

- 8.3. Pedaqoji internaturadan əvvəl ali təhsil müəssisəsi və pedaqoji internatura təşkil olunacaq ümumi təhsil müəssisəsi ilə müqavilə imzalanmalıdır. Eyni zamanda, tələbənin fərdi müraciəti əsasında onun ixtisasına uyğun digər ümumi təhsil müəssisəsində, o cümlədən xaricdə təcrübə keçməsinə icazə verilir. Müqavilədə şərtlər, tələbələrin hüquq və öhdəlikləri, digər zəruri təfərrüatlar əks olunur.
- 8.4. Pedaqoji internaturanın qiymətləndirilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydalara əsasən həyata keçirilir.

9. Məşğulluq və ömürboyu təhsil

- 9.1. "050101- Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi" ixtisası üzrə Təhsil Proqramının məzunları mülkiyyət formasından və tabeliyindən asılı olmayaraq peşəsinə və ixtisas dərəcəsinə uyğun gələn ümumi təhsil müəssisələrində, məktəbdənkənar təhsil müəssisələrində, peşə təhsili müəssisələrində, orta ixtisas təhsil müəssisələrində, təşkilatlarda, idarələrdə, birliklərdə və s. sferalarda, həmçinin mövcud qaydalara riayət olunmaqla müxtəlif təhsil müəssisələrində (ali məktəbdə elmi, elmi-pedaqoji fəaliyyət sahələri istisna olmaqla) işləyə bilər.
- 9.2. Ali təhsil müəssisəsi Təhsil Proqramının məzunlarının məşğulluğuna dair müntəzəm sorğular keçirməli, eləcə də vakant iş yerlərinə dair məlumatları öz veb sahifəsində yerləşdirməlidir.
- 9.3. "050101 -Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi" ixtisası üzrə bakalavr proqramının məzunlarının təhsillərini magistratura səviyyəsi üzrə müvafiq ixtisaslaşma seçim cədvəlinə əsasən Magistr proqramlarında davam etdirə bilərlər.
- 9.4. Təhsil müddətində əldə olunan bilik, bacarıq və yanaşmalar məzunların müstəqil şəkildə ömürboyu təhsil almaları üçün ilkin şərtlərdəndir.

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikasının Təhsil
Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini,
Elm, ali və orta ixtisas təhsili şöbəsinin müdiri

_____
Yaqub Piriyev

Təhsil ixtisaslaşma qrupu üzrə
Dövlət Təhsil Proqramlarını hazırlayan
işçi qrupun sədri

_____
Cəfər Cəfərov

" ____ " _____ 2020-ci il.

" 18 " avqust 2020-ci il.